Programm

des

Progymnasiums zu Demmin

für das Schuljahr 1868—1869,

womit

zu der öffentlichen Prüfung der Schüler,

welche

Montag, den 15. März, Vormittags von 9 bis 1 Uhr, im Saale der Anstalt

stattfinden wird,

die vorgesetzten Behörden, die Eltern der Schüler und alle Freunde des Schulwesens

im Namen des Lehrercollegiums

ehrerbietigst einladet

der Director Schmeckebier.

Inhalt:

Demmin 1869.
Gedruckt bei W. Gesellius.

Quaestionum Lysiacarum specimen.

Scripsit
Fr. Kirchner.
a. 1869.

I.

Octava Lysiae oratio et argumento et sermone tam obscura plerisque visa est vix ut eam concederent esse Lysiae. sed vereor ne illi celerius quam verius iudicaverint. neque enim debebant iudicium facere priusquam difficiles orationis partes accuratius perquisivissent. nam est ea foedissimis mendis inquinata: quae ego etsi non spero me ita sublaturum esse ut semper ipsius Lysiae manus detegatur, at certe in eo elaborabo ut verba quaeram quae aliquem habeant intellectum neque a vero multum aberrare videantur.

Ne autem mutandi ea quae in codicibus scripta sunt cupidior videar, initium huius scriptionis a vocabuli cuiusdam, ut puto, Lysiaci defensione faciam. prima enim orationis verba haec sunt: *Ἐπιτήδειόν μοι δοκῶ καιρὸν εἰληφέναι περὶ ὧν εἰπεῖν ἐβουλόμην πάλαι, πάρεισι μὲν γὰρ οἷς ἐπεγκαλῶ.* in his *ἐπεγκαλεῖν* verbum Hölschero [de vita et scriptis Lysiae p. 72] adeo displicuit ut illud in causis numeraret cur Lysias auctor orationis non esset. Scheibius pro eo quod in libris est scripsit *ἐγκαλῶ*. sed ut praetermittam *ἐπαναγιγνώσκειν* verbum similiter compositum et aeque rarum, quod erat apud Lysiam antequam pro *ἐπανάγνωθι* quod libri habent ex coniectura P. R. Mülleri a Frohbergero, cuius nuper alterum selectarum Lysiae orationum volumen prodiit, *ἔτι δ' ἀνάγνωθι* vocabula in decimam orationem [18] recepta sunt: cur *ἐπεγκαλεῖν τινι* non possit esse 'contra aliquem accusationem vel convicia facere', sicut *ἐπεγγελᾶν τινι* [sive *κατά τινος*] est 'risu aliquem persequi', *ἐπανάγειν* in re maritima 'classem contra hostem ducere', *ἐπεκθεῖν* et *ἐπεκτρέχειν* 'contra aliquem eruptionem facere', *ἐπεξιέναι* et *ἐπεξελθεῖν* in re forensi 'agere contra aliquem' vel 'iudicio eum persequi', qua notione instructa haec vocabula sunt apud ipsum Lysiam identidem [10, 2 et 31. 23, 14. 31, 18. 27, 15. fragm. 8]. similia optimorum scriptorum exempla facile est colligere,

si res postulet. ἐπεγκαλεῖν autem ita ut declaravi apud Lysiam apte dicitur. etenim orator ab eis quos amicos esse putabat initio occultis, postea apertis calumniis vexatus erat: qua de causa tota hac oratione sui purgandi causa suas contra illos criminationes exponit. dicit igitur haec 'adsunt ei contra quos meas criminationes proferre volo' vel 'adsunt ei quibus meam accusationem oppono'.

Illud igitur verbum reddendum Lysiae esse censeo: sed sequuntur quae nisi emendantur intellegi nequeant: πάρεισι δὲ ὧν ἐναντίον ἐπιθυμῶ μέμψασθαι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐμέ. καίτοι πολλῷ πλείων ἐστὶ σπουδὴ πρὸς τοὺς παρόντας. in his καίτοι particula Lysias non videtur usus esse. καίτοι enim in centum fere et quinque exemplis omnibus quae ex triginta quattuor orationibus Lysiacis collegi praeter pauca ea de quibus sigillatim dicam aut orditur talem sententiam quali superiora restringantur, ut ita dicam, vel corrigantur vel omnino eis aliquid opponatur, respondetque illa particula Latinorum 'quamquam': aut est in conclusione Latinorum 'atqui', Germanorum 'nun aber', ita ut post propositionem indicet initium assumptionis. ne autem ariolari videar, in usum eorum qui ipsi hanc rem perscrutari volent nonnulla utriusque generis exempla adscribo, ac prioris quidem haec 3,22. 6,10. 7,22. 7,32. 12,47. 12,57. 17,4. 26,16. 30,18. 31,26, alterius haec 31,22. 28,10. 27,3. 24,12. 24,2. 22,16. 20,34. 20,27. 13,22. 1,42. plurimorum autem exemplorum ratio ita comparata est ut καίτοι particulam sequatur enunciatio conditionalis, sive orator ostendit quid futurum fuerit si adversarius contra fecisset atque antea insimulatus est, sive quid eventurum sit si id fiat quod adversarii cupiant, vel quid oporteat fieri si id verum sit de quo ante dictum est, sive aliud simile. atque apparet ad ordiendas eiusmodi sententias illam καίτοι particulam ea quam diximus vi praeditam maxime accommodatam esse. exempla iam in eis sunt quae supra alia de causa attuli, alia autem ex multis haec sint: 1,31. 1,40. 7,8. 13,53. 16,11. 18,8. 21,7. 23,15. 32,23. 34,2. illi autem quam explicavi notioni consentaneum est enunciatis a καίτοι particula incipientibus oratorem adversariorum opinationes et mendacia refellere vel rebus gestis eorum obtrectare aut iudices populumve Atheniensium reprehendere vel sententias eorum vituperatis contrariis sententiis praeoccupare studere. quod re vera certis apud Lysiam exemplis omnibus confirmari ex repetita eorum disquisitione mihi persuasi.

Atqui in illis quae supra ex octava oratione adscripsi καίτοι particula neque restringit ea quae antecedunt neque conclusionis assumptionem efficit: immo vero additur ab oratore altera causa cur 'opportunam dicendi occasionem nanctus esse' sibi videatur. altera enim causa est praesentia et eorum quibus calumnias exprobrat et eorum quibus purgare se cupit: altera causa posita est in maiore dicendi studio quod ipsa illa praesentia creari dicit. praeterea tota illorum verborum conformatio absona est a consue-

tudine dicendi quam, ubi καίτοι particula utitur, Lysiam amare demonstravi. scripsit igitur καί μοι πολλῷ πλείων ἐστὶ σπουδὴ πρὸς τοὺς παρόντας.

Erraverunt autem librarii in ea voce haud raro. in oratione quae est contra Theomnestum [10, 14] libri habent καίτοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον, ubi Marklandum recte scripsisse patet καί μοι. contra in illius orationis epitome [11, 7] pro καί γε quod codices praebent Contius posuit καίτοι γε. verba enim oratoris haec fere sunt: ego mallem omnes clypeos abiecisse quam parricida putari: quamquam te vidi illud fecisse, ipse autem servavi clypeum. in quibus superiora eis quae a quamquam coniunctione incipiunt rectissime restringuntur. similiter Nicomachi sacrilegum studium sacrarum legum abolendarum et commenta eius audacia apte inter se opponuntur [30, 21], postquam Reiskius καίτοι οὗτος ὁ ἱερόσυλος. . substituit in locum eorum quae in libris sunt καὶ τούτοις ὁ ἱερόσυλος . . , atque in oratione contra Andocidem scripta [6, 31] Marklandus καὶ ὅταν . . omnibus probantibus mutavit in καίτοι ὅταν . . , contra in oratione funebri [2, 42] orator perversam instituisset conclusionem si dixisset quae vel in recentissimis Lysiae editionibus videmus καίτοι τίνες ἂν τούτοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἤρισαν γνώμῃ καὶ πλήθει καὶ ἀρετῇ; sententia enim haec est: Athenienses ad pugnam Salaminiam optimum ducem Themistoclem et plurimas naves et peritissimos rerum maritimarum viros contulerunt: atqui [καίτοι] cum illis nemo ex reliqua Graecia certare potest: itaque merito a Graecia palmam victoriae navalis acceperunt. quae sana non sunt nisi καίτοι Dobreeo duce commutamus cum καὶ γάρ.

Ceterum interdum καίτοι particulae explicatio interpretibus magnum exhibuit negotium. Frohbergerus in primo volumine selectarum Lysiae orationum [p. 88] ad illustranda verba orationis quam ipse Lysias adversus Eratosthenem habuit [12, 89] haec in margine inferiore subiecit: Nun aber, da die Vertheidiger die Qualität der Thaten des Eratosthenes trotz alles Aufwandes von Sophistik nicht beschönigen könnten, suchen sie wenigstens aus der Quantität ein Vertheidigungsmoment zu entnehmen. videtur igitur interpres censuisse καίτοι particulam in Graecis illis καίτοι λέγουσιν, ὡς Ἐρατοσθένης ἐλάχιστα τῶν τριάκοντα κακὰ εἴργασται valere 'atqui' et incohare conclusionem. sed incohata conclusio postea non absolvitur, atque sententiae oratoris potius hunc in modum cohaerent: 'difficillimum est facinora triginta virorum defendere [καὶ μὲν δὴ . . . ἀπολογήσασθαι]: et tamen [καίτοι] amici Eratosthenis dicunt eum minime ex triginta viris peccavisse ideoque censent eum servandum esse'.

Neque magis probo eiusdem interpretis similem explicationem his orationis vigesimae quintae [13] verbis subiectam: λελειτούργηκα οὐδενὸς χεῖρον τῶν πολιτῶν· καίτοι διὰ τοῦτο πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων ἐδαπανώμην, ἵνα καὶ βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζοίμην καί, εἴ πού μοί τις συμφορὰ γένοιτο, ἄμεινον ἀγωνιζοίμην. Ὧν ἐν τῇ

ὀλιγαρχίᾳ ἁπάντων ἀπεστερούμην. frustra in his conclusionem apte cohaerentem quaeras, quae aliquatenus extaret si post ἀγωνιζοίμην fere hanc sententiam haberemus: 'vos igitur iudices nunc certe iustam gratiam mihi referre oportet'. particulam autem illam in verbis quae attuli non posse esse 'quamquam' non est quod demonstrem. quare non dubito adsentiri Dobreeo et Herwerdeno quibus καίτοι perperam pro καί scriptum videtur.

Sed unum certe exemplum pro istis quae sustuli Lysiae confirmabo. merito enim Cobetus in editionem suam recepit καίτοι pro eo quod libri habent καί in his verbis orationis vigesimae quartae [9]: καίτοι πῶς οὐ δεινόν ἐστι . . : nam sententiae oratoris si ad simpliciorem formam rediguntur hunc in modum compositae sunt: 'adversarius meus si provocaretur mecum nullo pacto facultates permutare vellet [ἀντιδοῦναι]. atqui contendit me propter divitias meas divitissimorum hominum societate uti: iniquum est igitur eum si provocaretur illud [ἀντίδοσιν] denegaturum esse'. atque ibi eo magis καίτοι particula placet quod paulo post [12] in sermone simillime conformato haec dicta sunt: καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστι. . .

Quae exempla καίτοι particulae in libris aut perperam positae aut in suum locum revocandae impedient quominus in audaciae crimen incurram propter mutationem in oratione octava propositam. ceterum plane singulare unum est exemplum quo illam vocem eadem ratione atque καίπερ cum participio copulatam videmus: Ἱκανά μοι νομίζω εἰρῆσθαι, καίτοι πολλά γε παραλιπών [31,34].

II.

Redeo ad octavam orationem, in qua proxima τοὺς μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι τιμήσειν, εἰ τοῖς ἀνεπιτηδείοις ἀνεπιτήδειοι δόξουσιν εἶναι non uno nomine corrupta sunt. ἀνεπιτήδειος est infestus vel inimicus, ut ἐπιτήδειος saepissime amicus [Lys. 3, 11. 12,14. 13,19 et 92, alia]. quaecumque igitur initium istorum verborum continet, illa sententia conditionali 'si inimicis inimici videbuntur esse' vel 'si contra inimicos inimice videbuntur se gerere' dicitur res tam per se manifesta ut dicere eam prorsus supervacaneum sit, nisi forte antiquis temporibus mirum est aliquem dici inimice se gerere contra inimicum. atqui tota oratione orator eorum in se suosque calumnias aperire studet qui quamquam amicorum speciem prae se ferebant inimice tamen agebant. fuerunt igitur illi contra amicum eiusque necessarios inimici. itaque Tayloro obsequendum est qui pro ἀνεπιτηδείοις vocabulo posuit ἐπιτηδείοις. errorem autem librorum ex insequenti voce ortum esse apparet.

Nunc ad priora verba regredi possumus quae qualia in libris sunt nullum intellectum praebent. ac vereor ne omnia quae homines docti pro eis scripsisse Lysiam

censuerunt non magis probabilia sint. Reiskius enim *πρό* praepositione addita scripsit *τοὺς μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι προτιμήσειν*. haec aut valent 'illos enim nihil opinor praelaturos esse' aut 'illos enim nihil opinor me praelaturum esse'. sed neutrum intellegi potest, quia non audimus cui orator aut illos se praelaturum non esse aut illos nihil praelaturos esse opinetur. Emperius coniecit *τοὺς μὲν γὰρ παρ' οὐδὲν οἶμαι τιμήσειν*, Westermannus *τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι διοίσειν*, Scheibius *τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι μελήσειν*. quae tres coniecturae ad eandem fere sententiam redeunt 'illos enim nihil opinor curaturos esse'. sed haec orator non potuit dicere. *γάρ* particula indicat eum velle causam afferre cur ad praesentes multo maiore cum studio loquatur et alteri quidem parti eorum quos antea praesentes dixerat causam luculentam exponit cum dicit [2] *τοῖς δὲ βουλοίμην ἂν δόξαι μηδὲν ἀδικῶν τούτους ὑπὸ τούτων ἀδικεῖσθαι πρότερος*. qualis vero illa est causa quam Emperius et reliqui tribuunt oratori 'illos enim nihil existimo curaturos esse si cum amicis parum amice videbuntur agere'? nimirum apertum est dicendi studium non augeri si partis audientium nihil plane interest utrum laudetur an reprehendatur.

At quae debuerit fere orator dicere ex sententiarum disquisitione erui potest. gaudet ille quod adsint ei quibus se priorem iniuria affectum ab improbis amicis esse declaraturus sit: gaudebit quod mali isti amici adsint quibus ostendere possit cur eos iam in amicorum numero non sit habiturus, sed renunciaturos amicitiam [18]. quo ipso consilio totam orationem habet. atque ea quae requiruntur re vera ex librorum vestigiis indagari possunt. in illo enim *τιμήσειν* infinitivo latet '*λήσει*', cum *M* litterae maioris altera pars *Λ* litteram exhibeat. *AI* litterae ex *οἶμαι* voce, quae antecedit, coniunctae cum *τι* et priore parte *M* litterae efficiunt '*αἰτία*', modo addita una lineola ex *Λ* littera faciamus *Δ*. restant haec '*οὐδὲν οἶμ . .*' pro quibus non dubito quin recte ponam '*οὐδεμία*'. scripsit igitur Lysias *τοὺς μὲν γὰρ οὐδεμία αἰτία λήσει*. ut enim illa uno in conspectu videamus, habebant libri olim *ΟΥΔΕΜΙΑΑΙΤΙΑΛΗΣΕΙ*, quae postea depravata sunt in *ΟΥΔΕΝΟΙΜΑΙΤΙΜΗΣΕΙΝ*. fontem corruptionis statuo esse in terminatione *οὐδεμία* vocis, quae cum prima syllaba insequentis vocabuli speciem *μαι* syllabae accepit. inde et ex litteris quae antecedebant conflatum est *οἶμαι*. hoc si verum est facile ex *ΤΙΑΛΗΣΕΙ* addita *N* littera repetitus est *ΤΙΜΗΣΕΙΝ* infinitivus qui solus ad *οἶμαι* referri posse videretur. sic non magna facta mutatione lucramur sententiam aptissimam. maiore cum studio, inquit orator, loquor, quia et ei adsunt quibus me priorem laesum esse demonstrabo, et ei qui audita mea oratione nullam causam ignorabunt, si mihi et necessariis meis in posterum inimici esse videbuntur.

III.

Post exordium negat orator se priorem calumnias in amicos iactavisse [3]: *πρῶτον μὲν οὖν, ἵνα μή τις ὑμῶν τάχα δὴ βοηθῶν οἷς ἐξημάρτηκε πρόφασιν πορίσηται τῆς ἁμαρτίας, εἰπάτω οὖν τίς ὑμῶν ὑπ' ἐμοῦ κακῶς ἀκήκοεν ἢ πέπονθεν.* in his *βοηθῶν οἷς ἐξημάρτηκεν* vocabula fortasse per similem licentiam dicta sunt atque Lysias usus est cum scripsit [10, 32] *βοηθήσατε τοῖς ὅρκοις οἷς ὀμωμόκατε.* hoc enim est 'iuriiurando ita subvenire ut conservetur', illud 'peccatis ita subvenire ut vituperari non queant' vel 'peccata excusare'. sed ut haec explicatio dubia sit, illud tamen scio improbabilem esse mutationem a Scheibio propositam qui scribit haec: '*τάχα δὴ βοηθῶν τούτοις* (incusatis), *οἷς* (quibus rebus) *ἐξημάρτηκε πρ. π. τ. ἁμ.*' nam iusto obscurius loqueretur orator si ad aliud *τούτοις,* ad aliud *οἷς* vocabulum, quod e vestigio sequitur, referret. si quid vero mutandum est omittenda censeo *τῆς ἁμαρτίας* vocabula quippe a grammatico quodam addita ad explicanda ea quae proxime habemus *οἷς ἐξημάρτηκε.* quod si verum est haec efficitur sententia: ne quis vestrum forte succurrens excusationem quaerat eis quae peccavit.

Difficilius iudicium est de verbis quae paulo post sequuntur [3 et 4]: *τί δῆτά με κακῶς τὰ μὲν λέγειν τὰ δὲ ποιεῖν ἐπιχειρεῖτε, καὶ ταῦτα πρὸς τούτους ἡμᾶς διαβάλλειν, οὓς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διεβάλλετε; καίτοι οὕτως ἐνοχλεῖ, ὥστε περὶ πλείονος ἐποιήσατο δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐμοῦ κατειπεῖν.* haeremus ante omnia in *ἐνοχλεῖ* et *ἐποιήσατο.* nam quemcunque orator in mente habuit, si ita dixisset, verba eius essent et obscurissima et abruptissima, ne dicam absurda. quis enim sit ille cui *ἐνοχλεῖ* istud attribuitur ex superioribus non discimus. sed largiamur paulisper oratori istam obscuritatem intolerabilem: si quis est ad quem *ἐνοχλεῖ* illud spectet, est aut Diodorus aut ille per quem orator calumnias amicorum cognovit. Diodorus, quem ibi notari Hölscherus [p. 71] existimavit, fuerat ille quidem unus ex oratoris amicis qui amicitiam maxime fefellit [10 et 14]: at de eo solo male diceretur quod identidem omnibus eius sociis tribuitur. nimirum illi omnes studebant amicitiae speciem servare ['*δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι*'], ut videmus ex his [5] *οἵτινές με ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον* [ita recte Cobetus] *λάθρα μὲν ἐλοιδορεῖτε, φανερῶς δὲ φίλον ἐνομίζετε,* quibuscum compares haec [17] *ᾤμην γὰρ ἀπόθετος ὑμῖν εἶναι φίλος* et quae sequuntur. Neque magis de solo Diodoro dici possunt ea quae in verbis insequentibus *καὶ μᾶλλον ἐμοῦ κατειπεῖν* latere demonstrabimus. maxime autem de Diodoro ideo cogitandum non est quod ea quae statim sequuntur *ἃ δ' ἔλεγε, πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι* ad illum nulla ratione spectare possunt. etenim calumniarum in oratorem iactarum plures participes erant, id quod ut alia praetermittamus certissime elucet ex eis quae infra de Thrasymacho Menophilo aliis audimus [14 et 15].

Fuerunt autem qui *ἐνοχλεῖ* illud ad eum referrent qui oratori amicorum maledicta narravit. inter quos Augerum esse video ex translatione Latina quam Carolus Müllerus in editione oratorum Parisiensi emendavit. Sed haec quoque opinio nihil habet quo defendatur. nam de illo per quem amicorum malam voluntatem edoctus est orator infra [9] haec testatur: *ἐκεῖνος μὲν γάρ ἐμοὶ χαριζόμενος ἀπήγγειλε τοῖς ἐμοῖς ἀναγκαίοις.* quonam igitur pacto de eo antea dicere potuit *καίτοι οὕτως ἐνοχλεῖ?* atque ille si oratori gratum fecit non solum visus est curam de eo gerere, quod inest in *δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι* vocabulis, sed re vera curam gessit.

Itaque *ἐνοχλεῖ* et *ἐποιήσατο* vocabula (nam alterum cum altero arctissime cohaeret) cum per se obscurum et abruptum reddant sermonem neque habeant ad quos referri possint scripta ab orationis auctore ita non sunt.

Deinde offendimur eo quod post *περὶ πλείονος ἐποιήσατο δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι* neque genetivus est neque *ἤ* particula. nam in tota comprehensione verborum invenias nihil quod ad *πλείονος* comparativum explicandum audiatur. at solet apud Lysiam *περὶ πλείονος* vel *περὶ ἐλάττονος ποιήσασθαι* locutiones aut *ἤ* aut genetivus sequi, sicut 1,26. 9,16. 14,40. 15,8. 18,15. 28,11. 29,3. 31,7 et 18. in oratione quinta decima [11] Scheibius quidem et Cobetus retinuerunt haec *τὰς τούτων δεήσεις περὶ ἐλάττονος ποιησάμενοι τὰ δίκαια ψηφίσασθε.* sed Frohbergerus probata Mülleri et Kayseri coniectura post *περὶ ἐλάττονος* recte inseruit *τῶν νόμων.* ergo *καί* illud quod post *κήδεσθαι* est suspitionem movet. denique idem dicendum erit de *μᾶλλον* insequenti vocabulo quod et ipsum complemento suo caret.

Postquam igitur quae vocabula certissime depravata sint docui, emendata quae Lysias scripsisse videtur subiciam: *καίτοι οὕτως ἠνωχλεῖτε, ὥστε περὶ πλείονος ἐποιήσασθε δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι ἢ ἀλλήλων μὴ κατειπεῖν.* scripsissem *ἐνοχλεῖτε,* nisi eo tempore quo orator loquitur qui antea amici fuerant iam palam inimicitias contra eum gerere dicerentur his verbis [16] *νῦν δὲ ἐπειδὴ ἐκλελοίπασιν ὑμᾶς αἱ προφάσεις, ἐλευθεριώτερόν με κακῶσαι λείπετε ἤδη οὐδέν.* extrema *τε* syllaba fortasse in libris excidit propter ultimam insequentis *ὥστε* vocabuli. *ἐποιήσατο* autem pro eo quod verum est *ἐποιήσασθε* a librario aliquo correctum est ut verba aliquem certe quamvis falsum intellectum haberent. deinde *ἢ ἀλλήλων* voces, si res ex litteris iudicatur, non ita multum distant a traditis *καὶ μᾶλλον* [*ΗΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙΜΑΛΛΟΝ*], neque abhorret a veri similitudine eadem ratione atque supra dixi *Μ* litteram in *μᾶλλον* pro duplici *Λ* scriptam corruptelam effecisse. ceterum *μᾶλλον* in libros Lysiacos irrepsit etiam in orat. 14,29. ubi et Scheibius et nuper Frohbergerus *ἀλλ' ὃν* ediderunt pro *ὃν μᾶλλον,* atque *καί* et *ἤ* particulae inter se commixtae videntur esse in orat. 21,25 [libri *γενέσθαι ἤ,* Scheibius *γενέσθαι καί*] et fortasse in orat. 25,1 [libri *κερδαίνειν ἤ,* Taylorus

Halmio probante *κερδαίνειν καί*, Kayserus utrumque interpretationem alienam esse putat]. denique pro *ἐμοῦ* dedi *μή*, quod quomodo in illam vocem abierit nescio. sed ut aliquam de ea quoque faciam coniecturam, librarii postquam quae antecesserant in *καὶ μᾶλλον* depravata erant genetivum qui ad *κατειπεῖν* adderetur desideraverunt ideoque pro *μή* scripserunt *μοῦ*. id postea in *ἐμοῦ* mutatum est propter ea quae paulo ante sunt *δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι*.

At has rationes quasi extrinsecus petitas minoris duco quam sententiam, cui verba qualia supra dedimus aut simillima certe conveniunt. dixerat orator falsos amicos ipsi et maledicere et iniuriam inferre conari. sequitur enunciatio a *καίτοι* particula incipiens, quae quoniam conclusioni ibi locus non est debet continere oppositionem aliquam: sequitur oppositio ‘quamquam [et tamen] vos tam molestos praebebatis ut pluris duceretis curam in me conferre videri quam vosmet ipsos non criminari’. miratur igitur orator illos quamquam ipsum re vera et maledictis et iniuriis persequerentur tamen adsumpsisse amicitiae speciem. ac simul ut eos derideat indicat qua arte istam amicitiae speciem tutati sint: scilicet eo quod ipsos inter se apud oratorem criminabantur. quod factum esse infra et exemplis duobus illustrat [14 et 15] et generatim declarat [16 et 17]. mentiti enim perfidi amici erant Thrasymachum Diodoro maledixisse oratoris gratia. similiter eo praesente Autocrates affirmavit Euryptolemum Thrasymacho irasci quod male se ab hoc audire certior factus esset a Menophilo. qui rogatus postea totam rem infitiatus est. orator autem ne tunc quidem amicorum perfidiam perspexit cum dicat *‘χρῆν μὲν οὖν τότε με γινώσκειν ὀφειλόμενόν μοι ταῦτα παθεῖν, ὅτε καὶ πρὸς ἐμὲ περὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐλέγετε κακῶς’* et *‘ᾤμην γὰρ ἀπόθετος ὑμῖν εἶναι φίλος τοῦ μηδὲν ἀκοῦσαι κακὸν δι' αὐτὸ τοῦτο, διότι πρὸς ἐμὲ τοὺς ἄλλους ἐλέγετε κακῶς* [sic rectissime Scheibius], *παρακαταθήκην ἔχων ὑμῶν παρ' ἑκάστου λόγους πονηροὺς περὶ ἀλλήλων’*. ceterum extremam horum verborum partem apparet optime convenire eis quae supra scribenda censui *ἢ ἀλλήλων μὴ κατειπεῖν*. atque omnino ille de amicorum fallaciis locus [16 et 17], cuius partes nonnullas adscripsi, respondet eis verbis quae emendavisse mihi videor. si enim totam orationem accurate perlustramus verba illa *τί δῆτά με κακῶς τὰ μὲν λέγειν τὰ δὲ ποιεῖν ἐπιχειρεῖτε . . μὴ κατειπεῖν*, quae non multo post exordium leguntur, sentimus orationis partes vel dispositionem continere. primum enim orator exponit qua ratione ipsi male dixerint amici [5—9], quod praeparatur hisce verbis *κακῶς τὰ μὲν λέγειν*. deinde demonstrat amicos contra ipsum etiam egisse [11 *οἱ δ' ἄρα οὐκ ἀντέλεγον ἀλλ' ἀντέπραττον*], quae pars spectat inde a §. 10 ad §. 13 et praeparatur hisce *κακῶς . . τὰ δὲ ποιεῖν*. tertia parte illustrantur calumniae quibus apud ipsum oratorem amici inter se vexabant [14 et 15], quae in dispositione designantur his verbis *οὓς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διεβάλλετε*. quae si ponderamus paene

necessarium est quartam quoque partem quae ante epilogum complectitur §. 15 et 16 aliquo vinculo coniunctam esse cum extremis verbis dispositionis his *καίτοι οὕτως ἠνωχλεῖτε . . κατειπεῖν*. est vinculum si orator ea dixit quae commendata a me sunt.

Quae postrema de dispositione non solum ideo disputavi ut firmamentum accederet ad meas emendationes, sed etiam ut simul perspicuum esset non omni arte hanc octavam orationem esse destitutam. restat ut nonnulla adiciam quae ad solas emendationes spectent. erat cum de *ἐνοχλεῖν* verbo dubitarem: sed iam mihi persuasi molestum recte eum adpellari qui quasi obtrudat nobis amicitiam simulatam. deinde Cobetus edidit articulo inserto *περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὸ δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι.* quod additamentum licet Rauchensteinio [ann. phil. Fleck. 91 p. 604] probatum tamen necessarium esse nego. Cobetus haud dubie opinabatur *τό* illud excidisse propter syllabam extremam eius vocabuli quod antecedit. sed vidimus *ἐποιήσατο* dictum non esse ab oratore sed *ἐποιήσασθε*. et sane Lysias infinitivo ex *περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι* locutione suspenso praeposuit semel articulum in hisce verbis primae orationis [1] *περὶ πολλοῦ ἂν ποιησαίμην, ὦ ἄνδρες, τὸ τοιούτους ὑμᾶς ἐμοὶ δικαστὰς περὶ τούτου τοῦ πράγματος γενέσθαι*, at ideo non debet semper praeposuisse articulum: immo exemplum apud eum est in quo ne possit quidem praeponi articulus, in his verbis [31, 18] *τούτους ἀφῃρεῖτο τὰ ὑπάρχοντα, περὶ πλείονος ποιούμενος αὐτὸς μικρὰ κερδαίνειν ἢ ἐκείνους μηδὲν ἀδικεῖν.* quae verba eo libentiore animo adposui quia etiam in reliquis plane eadem ratione conformata sunt atque illa quae Lysiam in oratione octava scripsisse conieci *περὶ πλείονος ἐποιήσασθε δοκεῖν ἐμοῦ κήδεσθαι ἢ ἀλλήλων μὴ κατειπεῖν.*

IIII.

In eis quae sequuntur [4] etsi homines docti iam varias tentaverunt emendationes sunt tamen vel nunc haud exiguae difficultates. liber Palatinus haec habet: *ἃ δ' ἔλεγε, πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι· καὶ γὰρ ἀκούων ἠχθόμην, οὐδ' ἂν ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ ταῦτα, δόξαιμι· καὶ γὰρ ἂν ἀπολύοιμι τῆς αἰτίας ὑμᾶς, εἴπερ ὑμῖν ταῦτα λέγοιμι περὶ ἐμαυτοῦ· ἃ δὲ ὑβρίζειν οἰόμενοι ἐμὲ καταγελάστους ὑμᾶς αὐτοὺς ἐποιεῖτε, ταῦτα λέξω.* in his pro eo quod in libro manu scripto est *ἔλεγε* oratori *ἐλέγετε* altera plurativi numeri persona restituenda est. quod quamquam recte fieri eisdem de causis intellegitur quibus ducti supra *ἠνωχλεῖτε* et *ἐποιήσασθε* scripsimus, tamen stabilitur nova quoque causa. certissimum est enim ex natura *μέν* et *δέ* particularum primam et extremam sententiam eorum quae supra posui inter se respondere, dico *ἃ δ' ἐλέγετε . . πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι* et *ἃ δὲ ὑβρίζειν οἰόμενοι . . ἐποιεῖτε, ταῦτα λέξω.* atqui in posteriore sententia, qua se partem tantummodo quandam calumniarum commemoraturum esse orator affirmat, adversarios suos appellat: nonne igitur etiam

in priore, qua omnes calumnias se enumeraturum negat, appellabit eosdem? itaque de illa quidem emendatione vix dubites. in proximis autem orator id agit ut demonstret cur omnes amicorum fallacias enumerare non placeat. veretur enim ne si illud faciat perfidos istos amicos culpa liberet, quoniam indignatione sua eo usque abripi facile possit ut illos eisdem criminationibus persequatur quibus ipse ab eis petitus sit. itaque conditionalis enunciatio in his *καὶ γὰρ ἂν ἀπολύοιμι τῆς αἰτίας ὑμᾶς, εἴπερ ὑμῖν ταῦτα λέγοιμι περὶ ἐμαυτοῦ* vitio laborat. nam si quae de se ipso orator dicit alios culpa liberare non potest. restituenda igitur existimo haecce *εἰ περὶ ὑμῶν ταὐτὰ λέγοιμι ἅπερ ὑμεῖς περὶ ἐμαυτοῦ.* similiter *ἅπερ* post *ταὐτά* positum videmus infra [9] *εἰ ταὐτὰ ποιήσαιμι αὐτὸν ἅπερ ἐκεῖνος ὑμᾶς* et ibidem *οἷσπερ* post *ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς* in his *οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκεῖνος ἡμῖν ἀπήγγελλεν, ἐφ' οἷσπερ ὑμεῖς ἐλέγετε πρὸς ἐκεῖνον.* cf. orat. 1, 1 *εἰ τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τῶν ἄλλων ἔχοιτε, ἥνπερ περὶ ὑμῶν αὐτῶν,* et orat. 2, 13 *τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην ἥνπερ πρότερον.* librariorum autem error ortus videtur esse ex repetita saepius *περ* syllaba in *περί* et *ἅπερ.* ceterum *ταὐτά* pro *ταῦτα* et reperitur in quibusdam libris deterioribus et receptum est ab editoribus omnibus, qui tamen reliqua non emendaverunt.

Postquam sic de sententia provisum est, ea quae antecedunt facilius diiudicari poterunt. in his *δόξαιμι* vocabulum librariorum errori imputandum est. quod ut corrigeret Cobetus probante Rauchensteinio [in annal. phil. 96 p. 604] edidit haec *οὐδ' αὖ ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ ταῦτα, διέξειμι.* quorum sententia sana fortasse est nisi quod *αὖ* illud non sine offensione in locum *ἂν* particulae successit. nam ea voce cum valeat 'contra' vel 'vicissim' duae sententiae quae coniungi debent disiunguntur aut adeo inter se opponuntur. manifestum est enim illa verba *καὶ γὰρ ἀκούων ἠχθόμην* per se inania esse neque intellegi posse cur ea ab oratore post haec *πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι* dicantur, nisi quasi continuentur insequentibus: nam indignatione sua ['*ἠχθόμην*'] orator significat se si omnes calumnias relaturus sit criminationibus abstinere non posse. quare Cobeti coniectura probabilis non est.

Ante illum Scheibius coniunctis Emperii et Marklandi coniecturis edidit *οὐδ' ἂν ὑμῖν ἐπικαλῶν ὅ τι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ, ταὐτὰ λέξαιμι.* in quibus *ὅ τι* in singulari numero positum neque per se veri simile est neque *ὅτι* coniunctionem debebat loco expellere. nam recte se habent verba *ὑμῖν ἐπικαλῶν ὅτι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ* 'vos criminans quod dicebatis contra me', neque accusativus ab *ἐλέγετε* suspensus desideratur, quoniam quid ibi ex superioribus audiendum sit aeque facile intellegitur atque in verbis quae supra iam commemoravi [9] hisce . . *ἐφ' οἷσπερ ὑμεῖς ἐλέγετε πρὸς ἐκεῖνον* et ibidem in his *ὑμεῖς δὲ βλάπτειν ἐμὲ βουλόμενοι ἐλέγετε πρὸς ἐκεῖνον.* deinde quod Scheibius *ταὐτά* scripsit speciosum illud quidem est, sed tamen improbabile. voluit ille hanc

sententiam restituere: dum vobis exprobro quod in me illa dicebatis, nolo idem committere in vos eadem maledicta coniciens. at ex his intellegi nequit cur orator nolit omnia adversariorum dicta referre. aliud est enim calumnias aliorum explicare, aliud ipsum in alios calumnias facere, ac licet quis partem tantum ex illis proferat potest tamen ipse permulta crimina in adversarios fingere. ergo fortasse ea scripsit Lysias quae solo *δόξαιμι* in *λέξαιμι* mutato iam apud Turicenses editores sunt *οὐδ' ἂν ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέγετε ταῦτα, λέξαιμι.* et acquiescerem in his neque quidquam adicerem nisi primum idem verbum ter deinceps repetitum [*ἐλέγετε, λέξαιμι, λέγοιμι*] displiceret admodum. porro in Lysiae omnibus orationibus *λέγειν* verbi praesens vel imperfectum vel futurum eorumque modos varios repperi paene trecentiens, ne semel quidem *ἔλεξα* aoristum. contra aoristi qui est *εἰπεῖν* exempla apud eum sunt fere centum quinquaginta. itaque *ἔλεξα* aoristum vix possumus credere eum non evitavisse. quod si recte disputavi pro *δόξαιμι* propono scribendum *λήξαιμι* et simul, ne sententiae claudicent, paulo post pro *γὰρ ἂν* vocibus *τάχ' ἄν*, quae fortasse in *γὰρ ἂν* a librariis detorta sunt propterea quod enunciatum quod antecedit ab eisdem particulis incipit. itaque emendata Lysiae verba haec sunt *Ἃ δ' ἐλέγετε, πάντα μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι· καὶ γὰρ ἀκούων ἠχθόμην, οὐδ' ἂν ὑμῖν ἐπικαλῶν, ὅτι ἐλέγετε κατ' ἐμοῦ ταῦτα, λήξαιμι· καὶ τάχ' ἂν ἀπολύοιμι τῆς αἰτίας ὑμᾶς, εἰ περὶ ὑμῶν ταὐτὰ λέγοιμι, ἅπερ ὑμεῖς περὶ ἐμαυτοῦ· ἃ δὲ ὑβρίζειν . . ταῦτα λέξω.* quae hunc in modum explico: omnia maledicta vestra dicere nolim: nam graviter commovebar iam cum ea audirem neque si enumerare omnia velim criminationum in vos finem facere possim: et facile acciderit ut culpa vos liberem si de vobis eadem dicere velim quae vos de me. quibus vero ridiculos vos ipsos fecistis ea dicam.

V.

Dicebant enim oratorem cum ipsis invitis consuetudinem habere neque tamen ei amicitiam renunciaverunt. ille autem nihil reperire potuit cur suam amicitiam istis ingratam esse crederet. *Πόθεν ἂν οὖν,* inquit [7 extr.], *εἰκότως ὑπώπτευον ἄχθεσθαί μοι συνόντας;* sequuntur verba quae et emendatione et interpretatione egent *καὶ ταῦτα δ' ὅτι πρὸς τοὺς τελευταίους ἔλεγεν, οὓς ᾤεσθε ἀπαγγέλλειν ἡμῖν, κἀνταῦθα σόφισμα καλὸν εἶναι, εἰ περιήλθετε πάντες ὑμῶν αὐτῶν κατηγοροῦντες ὅτι πονηροῖς ἑκόντες ὁμιλεῖτε.* quorum etsi prior pars editores male cruciavit, tamen id unum certissimum est pro eo quod est in libris *ἔλεγεν* dixisse oratorem *ἐλέγετε* aeque ac supra demonstratum est [4]. atque est id iam in editione Cobeti. sed quae ille Sauppii suspitionem ex parte amplexus praeterea scripsit . . *δ' ὅτε πρὸς τοὺς τελευταίους ἐλέγετε οὐκ ᾤεσθε ἀπαγγελεῖν ἡμῖν* eorum sanam sententiam in cassum quaesivi. quorsum enim illud *πρὸς τοὺς τελευταίους?* num adversarii cum apud primos oratorem calumniarentur putabant eos

omnia evulgaturos esse? deinde quae sequuntur *κἀνταῦθα σόφισμα καλὸν εἶναι* non possunt coniungi cum *οὐκ ᾤεσθε* vocabulis: debebat enim scribi *οὐδ' ἐνταῦθα.* quo autem illa ut aliqua ex parte tolerabilis existat sententia praeterea spectent ex eis quae apud Cobetum sunt non video. relinquitur igitur ut illa *κἀνταῦθα . . εἶναι* coniungantur cum *ὑπώπτευον* verbo. nam interrogationis signum quod est pone *συνόντας* esse demum debet post *ὁμιλεῖτε.* quae distinctionis mutatio fieri nequit nisi simul reliqua quae interiecta sunt ad eandem rationem rediguntur, fere ita ut non magnis factis mutationibus oratio hunc in modum procedat: *πόθεν ἂν οὖν ὑπώπτευον α. μ. συνόντας, καὶ ταῦτα διότι πρὸς τούτους τελευταίους ἐλέγετε οὓς οἴεσθε ἀπαγγέλλειν ἡμῖν, κἀνταῦθα σόφισμα καλὸν εἶναι . . ὁμιλεῖτε;* unde igitur, inquit, suspicari poteram vos consuetudinem meam gravate ferre idque scilicet quia ei quos putatis vestros sermones nobis renunciavisse postremi erant quibuscum loquebamini, et in eo praeclaram sapientiam inesse si huc et illuc omnes ambularetis vos ipsos incusantes quod vestra sponte consuetudine improborum uteremini? quae inter se conexa sunt aptissime. orator enim de calumniis amicorum falsorum eo minus potuit cognoscere quo cautius isti eis solis rem aperiebant quos silentium acturos esse sperarent. tandem inter eos qui postremi arcanorum participes facti sunt extitit unus qui rem patefaceret [8 et 9]. interim vero isti amici praesente etiam oratore inter se familiaritatem cum viris improbis sua voluntate habitam exprobraverunt: in quo erat positum illud *σόφισμα καλόν*, quod quid sibi vellet innocens orator non perspexit. neque enim quidquam acciderat cur suam ipsius consuetudinem amicis iniucundam esse seque ipsum intellegi putaret si de consuetudine cum improbis habita amici verba facerent.

Sed quamquam de veritate universae sententiae dubitari vix posse existimo tamen opus est de Graecis verbis sigillatim nonnulla vel interpretationis vel confirmationis causa adicere. *καὶ ταῦτα* 'idque' raro quidem apud Lysiam invenitur, at invenitur tamen et in hac ipsa oratione si hoc exemplum adnumeratur quater [3. 6. 8. 14.], praeterea bis [14, 30 et 11, 9. cf. Frohberger. orat. select. vol. II. p. 148]. *διότι,* quod dedi pro *δ' ὅτι,* male mutatum erat a librariis qui non intellegerent totam hanc verborum comprehensionem illusionem, quam Quintilianus dicit, sive ironiam continere: id quod certissimum est ex illo quod postea dicitur *σόφισμα καλόν,* ubi improbum commentum designatur. sic hic quoque orator contraria dicit eis quae intellegit: 'scilicet propterea quod quam diutissime me rem celabatis ego poteram suspicari cur meam consuetudinem aegre ferretis!' deinde ex coniectura Dobreei, qui tamen reliqua nondum ad liquidum perduxit, *τούτους* in locum *τούς* articuli substitui. quae mutatio utique necessaria est si volumus *τελευταίους* insequens vocabulum retinere. quod non fecissem si aliam vocem non prorsus alienam a traditis litteris et sententiae convenientem excogitare potuissem.

nunc *τελευταίους* adtributionis instar ad *τούτους* additum est, cuius generis duo exempla apud Lysiam sunt. Vide 19, 6 *ὡς γὰρ ἐπὶ πολὺ οἱ τελευταῖοι κρινόμενοι σώζονται,* et 31, 31 *οὐδὲ τελευταῖος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ἦλθε.* porro *οἴεσθε* et *ᾤεσθε,* quod in libris est, vix differunt. praesens autem tempus requiritur quoniam oratoris adversarii eo tempore quo oratio habita est haud dubie nonnullos ut calumniarum delatores in suspitionem vocabant, quorum in numero is erat cuius nomen orator se prodere nolle paulo post asseverat cum dicit *περὶ μὲν οὖν τοῦ λέγοντος οὐδὲν ἂν περαίνοιτε πυνθανόμενοι.* deinde *ἀπαγγέλλειν,* quod est in libro Palatino et aliis nonnullis, non mutavi in aoristum quia ille infinitivus etiam post praesens tempus imperfecti notione indui potest [cf. Krügeri gramm. 53, 2, 9]. similiter infra participium habemus [12] *ἆρά γε ταῦτα ξυμβαίνει τοῖς ἀπαγγελλομένοις;* vulgata autem lectio *οὓς ᾤεσθε ἀπαγγελεῖν,* quam videmus etiam in Scheibii editione, nisi antea verba plane immutantur defendi nequit. nam adversarii anxie cavebant ne quid odoraretur orator, neque ullo umquam tempore cum eiusmodi hominibus quos omnia illi delaturos putarent calumnias communicaverunt: si minus, operam non dedissent ut proditorem cognoscerent. denique *κἀνταῦθα* et *εἰ* inter se ita respondent ut *κἀνταῦθα* et *ἵνα* 'ubi' in orat. 3, 14 *κἀνταῦθα μέν, ἵνα φησὶ Σίμων τὴν μάχην γενέσθαι, . . οὐδεὶς . . κατεάγη τὴν κεφαλήν.*

VI.

Ut quasi a longiore cursu respirem volo nunc minutam rem sed tamen dignam consideratione breviter perstringere. orator enim ubi ei per quem de amicorum perfidia certior factus erat fidem habendam esse affirmat [9], si editionum praeter Cobetianam sequimur distinctionem, dicit haec *καὶ ταῦτα εἰ μὲν ἠπίστουν, ἐξελέγχειν ἂν ἐζήτουν· νῦν δέ· ξυμβαίνει γὰρ καὶ ταῦτα τοῖς πρὸ τοῦ, καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν ἐκείνων ἐστίν, ἐκεῖνα δὲ τούτων ἱκανά.* ex qua distinctione apparet editores ad *νῦν δέ* vocabula explicanda nonnulla ex superioribus repetere voluisse, et Le Beau [Lys. Epit. p. 76] confudit, ut alia praetermittam, id exemplum et haec orationis duodecimae *οἶδ' ὅτι οὐ δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι· ὅμως δέ·* [61] et *ἀπολέσαι παρεσκευάζοντο τὴν πόλιν, εἰ μὴ δι ἄνδρας ἀγαθούς* [60]. at in posteriore exemplo omissum est verbum ex trita sermonis consuetudine [cf. Frohb. I. p. 214], neque difficile est in priore ex *παρασχέσθαι* verbo quod proxime antecedit simul audire *παρασχήσομαι.* minus facile ad *νῦν δέ* ex remotioribus *εἰ μὲν ἠπίστουν* vocabulis mente addi potest *οὐκ ἀπιστῶ.* quare nulla facta distinctione *νῦν δέ* voces potius cum insequentibus coniungendae sunt, quod si fit, causalis enunciatio *ξυμβαίνει γάρ* . . ex loquendi genere apud Thucydidem frequentato eis verbis quorum causa affertur tanquam interclusio praeposita est [cf. Krüger. gramm. 69, 14, 3]. sententia enim haec est: nunc vero cum ea quae mihi narrata sunt concinant cum rebus olim gestis illa his et hae illis satis mihi comprobantur.

Res illas olim gestas orator statim incipit narrare [10]. quidam enim Polycles cum duodecim minas persolvere non potuisset oppigneraverat oratori equum morbidum. is morbo cognito equum ad Polyclem remittere voluerat, sed Diodori perfidi amici hortatu retinuerat: equo autem mortuo cum Polycles pecuniam reddere noluisset, causa ad arbitros relata erat. atque orator ab amicis ea in re se adiutum iri frustra speravit. nihil eo secius et imprudentiam suam et malam amicorum voluntatem non ante perspexit quam ab eo cuius nomen reticet edoctus est. quae res etsi satis dilucidae sunt, librorum tamen verba, quibus eae tractantur, maximam partem pessima vitia contraxerunt. *πρῶτον μὲν,* inquit orator, si codices sequimur, *ἅπαντα δὲ ὑμῶν πράξαντά με περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου προσῆγε μαχόμενον κάμνοντα τὸν ἵππον ἀνάγειν με βουλόμενον Διόδωρος οὑτοσὶ* [Cobetus ita pro *οὗτος*] *ἀποτρέπειν ἐπειρᾶτο.* in quibus quod ex *προσῆγε μαχόμενον* vocabulis Dobreeus effecit *πρὸς Ἡγέμαχον* ingeniose id quidem excogitatum est, sed verum esse non puto. nam primum de oppignerando equo orator cum Polycle agebat, non cum Hegemacho aliquo, neque de eo quidquam dicit infra ubi multa amicorum sive mavis adversariorum nomina commemorantur veluti Diodori Clitodici Autocratis Euryptolemi Menophili Thrasymachi. deinde *προσῆγε* verbum nolim amittere cum ei oppositum esse videatur quod paulo post sequitur *ἀνάγειν.* sed quia *πράξαντά με* vocabula ex *προσῆγε* pendere non possunt, Scheibius [ed. II. p. XXI.] existimavit 'et nomen eius de quo infra loquitur orator et verbum e quo accusativus *πράξαντά με* pendebat excidisse'. at neque novi quale illud quod excidisse dicitur verbum esse potuerit, neque si verbum in libris omissum male esset, antea in principio enunciationis orator dicere debebat *πρῶτον μέν,* sed aliqua coniunctione addita *πρῶτον μὲν γάρ* vel *καὶ πρῶτον μέν* vel *καὶ τὸ μὲν πρῶτον* vel similia quae cuique loco conveniunt. sic habet Lysias in orat. 1,9 *πρῶτον μὲν οὖν . . οἰκίδιόν ἐστί μοι διπλοῦν.* 1,12 *ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν.* 13,27 *πρῶτον μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἦσαν.* 29,6 *καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὗτος . . μηνύειν ἔφη τῇ πόλει.* cf. 7, 15. 23, 4. 9, 3 et 7. 1, 19. 1, 40. 8, 8. 2, 7 et 8. 23, 5. 12, 92 et 95. 32, 12. 13, 97. contra solis *πρῶτον μέν* vocabulis sine alia coniunctione, sicut rei naturae consentaneum est, non utitur Lysias si novum verbum sequitur, sed fere in partitionibus quae uni eidemque verbo subiectae sunt. cf. 26,23 *τρία ἔξω εἰπεῖν τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ὥστ' ἄξιον εἶναι ἕκαστον ἔργον θανάτου· πρῶτον μὲν ὅτι τὴν ἐν Βοιωτοῖς πολιτείαν χρήματα λαβὼν μετέστησε . . , ἔπειτα ὅτι τὰς ναῦς προὔδωκε . . , ἔπειτα ὅτι παρὰ τῶν αἰχμαλώτων . . τριάκοντα μνᾶς ἐσυκοφάντησεν.* 1,20 *κατηγόρει πρῶτον μὲν ὡς μετὰ τὴν ἐκφορὰν αὐτῇ προσίοι, ἔπειτα ὡς αὐτὴ τελευτῶσα εἰσαγγείλειε.* cf. 13, 30. 17, 8. similiter in octava oratione non credo excidisse verbum quod quale fuerit cogitari vix potest, verum *πρῶτον μέν* vocabula cum verbo quod antecedit consocianda sunt. ex quo sequitur ut fere ita scribatur . . *καὶ ἐμοὶ σημεῖα ταῦτα μὲν*

ἐκείνων ἐστίν, ἐκεῖνα δὲ τούτων ἱκανά· πρῶτον μὲν ἅπαντα τὰ δι' ὑμῶν πραχθέντα μοι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου. spectant ἅπαντα τὰ πραχθέντα per appositionem ad ἐκεῖνα, qua voce res olim gestae generatim designantur. alterum autem orationis membrum quod πρῶτον μέν vocabulis respondeat non eadem ratione atque in exemplis quae supra attuli ab ἔπειτα coniunctione incipit. orator enim cum de primo temporis pristini facinore multa verba fecisset instituti sermonis oblitus est: nam narratio hunc in modum procedit [14]: γιγνώσκω δὲ νῦν ἤδη πάλαι ζητοῦντας πρόφασιν, ἡνίκα Θρασύμαχον ὑμᾶς ἐφάσκετε κακῶς λέγειν δι' ἐμέ.

Maiore autem pone ἵππου facta distinctione ita censeo locutum esse oratorem: προσῆγε Θρασύμαχος κάμνοντα τὸν ἵππον. ἀνάγειν με βουλόμενον Διόδωρος οὑτοσὶ ἀποτρέπειν ἐπειρᾶτο. et eo quidem offendetur nemo quod post προσῆγε non est γάρ particula. nam ea in explicationibus omittitur ex loquendi genere grammaticis notissimo [veluti Krügero 59, 1, 5]. insequens autem enunciatio coniunctione caret propter oppositum προσῆγε, nisi forte scriptum erat ἀνάγειν δ' ἐμέ. scripsi praeterea pro μαχόμενον librariorum commento Θρασύμαχος. nam audendum est aliquid quoniam mire depravatum habemus vocabulum. aberraverant oculi librarii alicuius ad illud quod paulo post insequitur βουλόμενον. sic factum est . . μαχόμενον ex . . μαχος litteris. Θρασυ . . prior pars nominis proprii quomodo evanuerit ignoro: sed videtur olim extitisse. Thrasymachus enim quamquam ex verbis quae infra [14—16] sequuntur servaveritne amicitiam constitui non satis potest, fuit certe amicus oratoris maxime familiaris. huius igitur opera postulavit orator a Polycle pignus pro duodecim minis, et adduxit is ab illo equum quem aegrotare sero animadverterunt. atque Thrasymachus, quod pignerationi equi interfuerat malumque Diodori consilium noverat, postea et ipse male audiebat ab improbis amicis qui eum oratoris gratia ipsis maledicere affirmabant [14 et 15]. quod cur fecerint non satis intellegitur, nisi antea Thrasymachi mentio facta erat in eis verbis in quibus nomen illud ex librorum vestigiis restituendum esse iudico.

Diodorus igitur aliique ex oratoris amicis hunc iure reposcere a Polycle pecuniam subito negarunt quamquam eum antea in oppignerando equo adiuverant [10 ἅπαντα τὰ δι' ὑμῶν πραχθέντα περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἵππου]. atque orator postquam illa exposuit, si codicibus fidem habemus, haec addit καίτοιγε ἐφ' ὧν γε αὐτῶν κατηγόρουν· εἰ γὰρ ἃ μετὰ τούτων ἀδικουμένῳ μοι μηδὲν ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἤ που καλῶς συνέπραττον. quorum ab initio vix est mutatio quod Dobreeus pro ἐφ' ὧν γε scripsit σφῶν γε, atque hoc merito probaverunt et Turicenses et Scheibius et Cobetus. reliqua sanari aliquatenus fortasse possunt, quia manifestum est quae voluerit orator dicere. amici enim si eadem in re in qua gerenda illum primo adiuverant postea eum dicebant contra ius agere ipsi quoque iniusti aliquid fecerant, seque ipsos quamvis inviti simul incusabant

si oratorem incusabant. cui sententiae satisfacimus si pro ἃ pronomine τά articulum et pro μηδὲν ἦν scribimus μηδ' ἦν: εἰ γὰρ τὰ μετὰ τούτων ἀδικουμένῳ μοι μηδ' ἦν δίκαιον εἰπεῖν, ἦ που καλῶς συνέπραττον. 'et tamen se ipsos incusabant: nam si res his praesentibus et adiutoribus constitutas [τὰ μετὰ τούτων] mihi qui iniuriam patiebar ne licebat quidem dicere, profecto, opinor, praeclare mihi opitulabantur'. nimirum non debuerant adiuvare oratorem si dicere contra eum postea in animum inducebant. ceterum καλῶς συνέπραττον idem valet atque κακῶς συνέπραττον per similem dissimulationem atque supra [8] in σόφισμα καλόν vocabulis animadvertimus. quae dissimulatio ἦ που particulis optime convenit, ut apud Demosthenem [65, 18] εἴ γε εἰς τὴν ὁδὸν ὀκνήσω τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἦ που σφόδρα θαῤῥῶν εἰς τὸ τοῦ πλησίον χωρίον ἀφείην ἄν [cf. Frohb. ad Lys. 12, 35].

Quae in codicibus sequuntur interpretanda, non emendanda sunt: καὶ ἐγὼ μὲν ᾤμην φιλοσοφοῦντας αὐτοὺς περὶ τοῦ πράγματος ἀντιλέγειν τὸν ἐναντίον λόγον· οἱ δ' ἄρα οὐκ ἀντέλεγον ἀλλ' ἀντέπραττον, καὶ διὰ τοῦτο ἀντέπραττον, ἵνα τὸν ἐμὸν λόγον εἰδείη Πολυκλῆς· ἐδηλώθη γὰρ ταῦτα. Scheibio enim ἀντιλέγειν infinitivus tam intolerabilis visus est ut non dubitaret pro eo edere ἀντιλέξειν. immerito. obloquebantur enim amici mortuo equo. orator autem nondum perspexerat eos mala id facere voluntate, sed opinabatur quasi philosophantes de causa proposita in universum quaerere quae pro ipso quae contra ipsum dici possent. postea demum fraude cognita ['ἐδηλώθη γὰρ ταῦτα'] sensit eos non mera verba fecisse sed contra ipsum egisse. audire enim voluerant quae esset dicturus si res ad arbitros relata esset [12], atque ea quae audiverant interim Polycli narraverant, quem patet narratis bene potuisse uti. ex quibus apparet Emperium quamvis felicem plerumque coniectorem non recte coniecisse ἀντέλεγον pro altero ἀντέπραττον. nam amici contra oratorem a g e b a n t si contra eum dicebant eo quo declaravi consilio.

Demonstravit igitur orator cum rebus gestis amicorum consentire ea quae sibi delata essent ab aliquo cuius nomen eloqui noluit. huius autem fidem isti amici ita infringere studuisse videntur ut contenderent eum ex delatione aliquid lucri exspectavisse ideoque i p s o s f a l s o c r i m i n a t u m e s s e. nam orator cum indignatione haec interrogat ἔπειτα [ita Scheibius pro ἐπεί] κέρδος ἦν αὐτῷ διαβάλλειν ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς οὕτω προθύμως, ὥστε σπουδάσαι πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀναγκαίους πλάσασθαι ταῦτα; quae apta non sunt nisi immutato verborum ordine scribitur ὑμᾶς πρὸς ἐμέ pro eis quae codices habent ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς. etenim ignotus ille delator apud necessarios oratoris [9] amicos istos ut malevolos criminatus erat, non oratorem.

VII.

Quae post haec in octava oratione sunt magnis difficultatibus videntur vacare, nisi quod *πρῶτον μέν* vocabula suspecta sunt in epilogi extrema parte [20] *κερδανῶ δὲ τοσοῦτον, ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν ἀπαλλαγεὶς ἐλάχιστα κακῶς ὑφ' ὑμῶν πείσομαι.* primum enim *μέν* quia non habet quod respondeat puto tribuendum esse scribae alicui, qui in errorem inductus est propter *πρῶτον μέν* voces alibi sexcentiens inter se coniunctas. deinde ne *πρῶτον* quidem satis aptum videtur. orator enim in epilogo amicos ita cavillatur ut eorum quasi alteram naturam positam esse dicat in calumnia. si ego, inquit, ex vestra societate decessero, alium ex vobis calumniis persequemini et inimicum vobis reddetis, tum rursus alium et alium: qui postremus est is ipse se maledictis conficiet. quale igitur lucrum habet orator si illorum se societate liberat, nisi id ut primus sit qui consuetudinem amicorum tam criminosorum effugiat eaque de causa minime inter omnes calumniis vexetur? scribendum est igitur *πρῶτος* pro eo quod in libris est *πρῶτον.* atque id suspicatus videtur esse interpres Latinus in editione Parisiensi, qui haec habet 'illud interea mihi lucro apponam, quod primus a vobis seiunctus minimum mali a vobis feram'.

Hactenus eiusmodi tentavi emendationes quae non stabilirentur nisi sententiis oratoris quam potuit fieri accuratissime perpensis. addo quaestiunculam in qua non tam de sententia quam de sono vocabulorum agatur. habent enim codices [19] *εὔνους ὄντες,* quae post Reiskium omnes editores mutaverunt in *εὖνοι ὄντες.* solus Scheibius scripsit *εὐνοοῦντες* auctore Benselero [de hiatu p. 183], quem dicit [in praef. p. LXXX.] propter hiatum evitatum orationem Lysiae esse negavisse. sed hiatum cuiusvis generis deprehendi in huius orationis editione Scheibiana paene quinquagiens. perscrutatus sum aequam partem et primae et duodecimae orationis invenique exempla hiatus centum fere et viginti. ergo ut rarior in illa hiatus sit, at tamen evitavisse existimandus non est qui, si codicem Palatinum a Scheibio expressum [cf. lect. Lys. p. 4] sequimur, dixerit 1 *δὲ ὤν,* 5 *δὲ ὑβρίζειν,* 6 *δὲ αἰσχρόν, οὐδὲ ἀπειπεῖν,* 9 *ταῦτα, εἰ,* 11 *γε αὐτῶν, καὶ ἐγώ,* 12 *τοῦτο ἀντέπραττον,* 14 *καὶ ἐγώ,* 15 *τοῦτο Αὐτοκράτης, δὲ εἶναι, οὔτε ἀκοῦσαι, πώποτε ἔφασκεν, οὔτε ἀπαγγεῖλαι,* 16 *δὲ ἐπειδή,* 17 *ταῦτα οὐκ.* quae exempla omnia scio ita comparata esse ut elisione aut crasi quam dicunt facile possint tolli, quod maximam partem factum est apud Cobetum. is tamen in reliquis Lysiae orationibus suo quidem arbitratu eadem elisionis et crasis ratione usus est [v. praef. p. V. et VI.]. sed etsi negleguntur illa exempla, sunt etiam multa e quibus hiatus aut vix aut omnino non queat tam facile removeri: 8 *ἐλέγετε οὕς, οἴεσθε ἀπαγγέλλειν,* 9 *καὶ ἐμοί,* 11 *ἆρα οὐκ,* 15 *καὶ οὐ,* 16 *λείπετε ἤδη,* 19 *βέλτιστα ἐρεῖτε, καθ' ἕνα ἕκαστον,* et 1 [*οὐδεμία αἰτία, λήσει εἰ,* utrumque ex mea coniectura], 3 *εἰπάτω οὖν,* 4 *καίτοι οὕτως* [*ἠνωχλεῖτε ὥστε,*

κήδεσθαι ἢ ἀλλήλων], ὅτι ἐλέγετε, 5 ἐμαυτοῦ ἅ, οἰόμενοι ἐμέ, 8 εἶναι εἰ, 9 ποιήσαιμι αὐτόν, 10 οὑτοσὶ ἀποτρέπειν, Πολυκλέα, ἀλλά, 15 Θρασυμάχῳ ἔλεγεν, 16 ἤδη οὐδέν, 17 τι ἔπαθον, 19 μαρτυρεῖτε. ἀλλά, ἐμοῦ; ἀλλά, πείσεσθε ἐπειδή, ὁ εἷς. dedita autem opera oratorem hiatum evitavisse eo minus credo, quia in exemplis non nullis vocabulorum ordine paululum mutato facere illud potuisset, veluti si scripsisset [10] ἀντιλέξειν Πολυκλέα περὶ τῶν δώδεκα μνῶν, ἀλλ' ἀποδώσειν et [19] τοιοῦτον πείσεσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ἐπειδή . . et [8] οὓς ἡμῖν ἀπαγγέλλειν οἴεσθε, κἀνταῦθα. non est igitur cur εὖνοι ὄντες, a quibus vocabulis initium huius disputationis sumpsimus, propter hiatum aeque tolerabilem atque in καίτοι οὕτως [4] vel εἰπάτω οὖν [3] vocabulis displicuisse oratori censeamus, nedum propter eam causam quam Benselerus invenisse sibi visus est hanc orationem a Lysia abiudicemus. quamquam Cobetus Attici sermonis acerrimus sectator iustum fortasse modum excessit cum εὐνοοῦντες Atticum esse negat [Scheib. praef. p. XXII.]. praebent enim omnes libri hanc formam in orat. 13, 13, similiter κακονοοῦντες in orat. 29, 10. magis sane adamavit Lysias εὔνους et κακόνους adiectiva cum εἶναι verbo coniuncta. legimus ipsa εὖνοι ὄντες vocabula in orat. 13, 1. 18, 8. 20, 1 et 17. κακόνοι ὄντες 18, 8. εὖνοι ἦσαν 20, 8 et 9. κακόνοι ἦσαν 12, 49. εὔνους ὢν vel εἶναι vel alias formas sine hiatu habemus 12, 49. 59. 65. 93. 13, 10. 93. 14, 10. 16, 3. 18, 6. 11. 26. 20, 2. 27. 31, 18. κακονούστατον ὄντα 12, 59. κακονούστατος ἦν 7, 28. κακόνουν εἶναι 25, 7. itaque cum in oratione octava codicum corrupta vocabula εὔνους ὄντες emendanda sint, non puto eligendam esse rarissimam formam εὐνοοῦντες, sed εὖνοι ὄντες vocabula apud Lysiam consociari solita.

VIII.

Adiciam coniecturas non nullas quibus depravatis aliarum Lysiae orationum verbis succurri posse credam, ita tamen ut rationes meas aut non reddam aut quam paucissimis significem: nam longiorem esse me vetat huius scriptionis occasio.

In orat. 7, 26 καίτοι οὐ δήπου τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους οὕτω περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι· καὶ τὰς μὲν πολλὰς ἐλαίας, εἰς ἃς ἐξῆν μᾶλλον ἐξαμαρτάνειν, οὕτω θεραπεύων φαίνομαι, τὴν δὲ μορίαν, ἣν οὐχ οἷόν τ' ἦν λαθεῖν ἐξορύξαντα, ὡς ἀφανίζων νυνὶ κρίνομαι Lysiam scripsisse censeo . . οὐχ οἷός τ' ἦν λαθεῖν ἐξορύξας, οὕτως ἀφανίζω ὡς νυνὶ κρίνομαι.

4, 13 οὐ γὰρ ἀργύριον λαβεῖν προθυμοῦνται, ἀλλ' ἐκ τῆς πατρίδος ἐκβαλεῖν αὐτὸν ποιοῦνται. pro αὐτὸν ποιοῦνται vocabulis permulta excogitata sunt: sed quidquid eligimus sive σπουδὴν ποιοῦνται sive πειρῶνται sive περὶ πλείστου ποιοῦνται sive προαιροῦνται vel ἀντιποιοῦνται sive ἔργον ποιοῦνται, languet oratio propter illud quod antecedit προθυμοῦνται, quod similem illis habet sententiam. Videtur olim scriptum fuisse οὐ

γὰρ ἀργύριον λαβεῖν, ἀλλ' ἐκ τῆς πατρίδος ἐκβαλεῖν ἐμὲ αὐτὸν προθυμοῦνται. cf. 1, 4 *παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἤσχυνε καὶ ἐμὲ αὐτὸν ὕβρισεν.*

1, 12 *ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ὠργιζόμην καὶ ἐκέλευον αὐτὴν ἀπιέναι, «ἵνα σύ γε», ἔφη, «πειρᾷς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην».* inter *ἐκέλευον* et *αὐτήν* videtur excidisse *αὖθις*. nam paulo ante iam semel mulier abire iussa erat: *καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον . . ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν.* neque *κακοφωνία* quae oriri alicui videatur offensioni est. cf. 25, 9 *ἔνιοι τῶν ἐκείνους ἐκβαλόντων αὐτοὶ αὖθις* [sic Reiskius pro librorum *αὐτοὶ αὐτοῖς*] *τῶν τριάκοντα ἐγένοντο.* similiter Thucyd. VI, 19, 2 *παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε,* ubi vulgo contra librorum auctoritatem *αὐτοῖς* male omittebatur. idem VII, 38, 2 *ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν.*

1, 40 *πότερον ἦν μοι κρεῖττον αὐτῷ ἑτέρωθι δειπνεῖν ἢ τὸν συνδειπνήσοντά μοι εἰςαγαγεῖν;* unde suspensum sit *αὐτῷ* non video nisi si pro *δειπνεῖν* Lysias scripserit *συνδειπνεῖν*.

1, 22 *Σώστρατος ἦν μοι ἐπιτήδειος καὶ φίλος. τούτῳ ἡλίου δεδυκότος ἰόντι ἐξ ἀγροῦ ἀπήντησα. εἰδὼς δ' ἐγὼ ὅτι τηνικαῦτα ἀφιγμένος οὐδὲν ἂν καταλήψοιτο οἴκοι τῶν ἐπιτηδείων, ἐκέλευον συνδειπνεῖν.* Cobetus et nuperrime Frohbergerus [in altero orationum selectarum volumine] *ἂν* ante *καταλήψοιτο* omiserunt, ille quia *ἂν* particulam optativo futuri adiunctam 'foedissimum soloecismum' esse iudicabat, hic quia genus loquendi illud idoneis exemplis defendere non posset. sed Ludovicus Herbstius [Ueber *ἄν* beim Futur im Thukydides, Hamb. 1867] unum certe exemplum Thucydidi [V, 94] restituendum esse docuit. idem demonstravit quinquiens *ἂν* ad infinitivum futuri, ter ad participium futuri ab eodem scriptore additum esse rectissime. apud Lysiam si *ἂν* illud omitteremus, Euphiletus qui habet orationem certissime diceret Sostratum propter vespertinum tempus nihil cibi [*οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων*] domi inventurum esse. si *ἂν* additur, designatur res futura quae non est posita nisi in cogitatione Euphileti. quod aptius videtur. nam ille nihil asseverare potest nisi posse fieri ut amicus vespera nihil cibi domi inveniat. accedit quod *ἀφιγμένος* participium idem valet atque *εἰ ἀφίκοιτο.* neque ea conditionalis sententia talis est quae si a praesenti tempore penderet mutanda esset in hanc *ἐὰν ἀφίκηται* [cf. Krüger. gram. 54, 12, 4]. nam Euphiletus amico fere haec dixit *κελεύω σε συνδειπνεῖν· οἶδα γὰρ ἐγὼ ὅτι, εἰ ἡλίου δεδυκότος ἀφίκοιο, οὐδὲν ἂν καταλήψοιο οἴκοι τῶν ἐπιτηδείων.* ceterum futurum cum *ἂν* particula copulatum eademque quam commemoravi notione instructum habes apud Lysiam [31, 21] ubi de matre Philonis improbi filii haec dicit *Ἆρα δῆλον ὅτι εὖ ᾔδει αὐτὸν οὐδὲ διὰ τὸ προσήκειν αὐτῇ τὰ δέοντα ἂν ποιήσοντα;*